

כבוד הגאונים חברי הבד"צ שליט"א

בנוגע לכתם הנמצא על מקום צומת הגידין, בעופות שמזריקים להם חיסונים ב"שוק". אשר לדעתי הם בכלל מה שכתב רמ"א סוף סימן נ"ו שאם נמצא לקותא במקום צומת הגידין אין אנו בקיאים בבדיקות. אכתוב בזה בקצרה.

ויש להקדים, איך פועל החיסונים. מזריקים לעוף "נגיף מת", כדי שהגוף ייצר נוגדנים נגד הנגיף הזה. והיות והנגיף מת, יתכן שהמערכת החיסונית לא תזהה אותו כדי ליצור נוגדנים, לכן מוסיפים לחיסון חומר נוסף "שמן מינרלי" שהם גורמים לדלקת, כדי לגרום למערכת חיסונית להגיע למקום שהנגיף נמצא ותוכל לפעול גם נגד אותו נגיף מת. [כך הבנתי מהוטרנרים של המפעלים המיצרים את החיסונים. ועכ"פ זה ברור שהחיסון גורם לדלקת].

כפי מה ששמעתי מהוטרנרים הנ"ל, הרי חומר זה הנראה לעינינו, לפעמים הוא דלקת ולפעמים הוא חומר ההזרקה ומאד קשה לאבחן את זה בעין רגילה, אם לא בבדיקת מעבדה, אבל בכל זאת ישנם כמה סימנים שעין מקצועית יכולה לזהות שזו דלקת, כגון שיש קצת אדמימות, או שיש שם חום, או הפרשות, והנה על הצד שזו דלקת, כבר הסכימו הרבנים שדלקת הוא בכלל לקותא שכתב רמ"א שאין אנו בקיאים בבדיקות. ואפילו אם נמצא צד לומר דעכ"פ בדיקה מועלת, אבל בדיקה ודאי צריך, דהיינו לבדוק את כל הט"ז גידין בכל עוף ועוף, וגם בדיקה זו אין עושין, א"כ אין להתיר עוף כזה.

עוד שמעתי מהרופאים, שהדלקת גורמת שהגידים נעשים "קשים" וכתוצאה מכך, נגרם לפעמים לפסיקת גידים, שכאשר העוף הולך על רגליו והגידים אינם גמישים, הם נקרעים. ויש לדון על "קושי" זה עצמו אם הוא טריפה. דאולי הוא בכלל בשר שהרופא גורדו. או אולי הוא בכלל יבש. ואכמ"ל בזה.

ועוד אמרו שגם אם מה שנשאר שם זה חומר ההזרקה, הוא יכול לגרום שהגידים נעשים "קשים". וא"כ בין אם זה דלקת ובין אם זה חומר הזרקה, יש חשש גדול של פגיעה בגידים.

כשדברתי עם הבודק של המשחטה, אמר לי שלדעתו זה לא דלקת אלא חומר של ההזרקה. והנה כבר כתבתי שבין אם זה דלקת ובין אם זה חומר ההזרקה, יש חשש לפגיעה בגידים. ויתכן שאם זה חומר הזרקה הוי לקותא יותר גדולה, שבידוע חומר זה חריף מאד, ואם הוא מוזרק בטעות לתוך יד האדם, היד בסכנה.

(ב) עוד שמעתי אומרים שהלקותא אינה מגיעה עד מקום הגידים עצמם רק למעלה מהם. וכל זה אומרים, אחר ההנחה שהכתם אינו דלקת אלא חומר, וכשרואים תופעה שלדעתם היא דלקת תופעה זו נמצא בדרך כלל רק למעלה ממקום הגידים עצמם, אבל אם הכתם הנ"ל הוא דלקת, ודאי וודאי שהוא מגיע עד הגידים עצמם, כמו שנראה לעין כל רואה. וכו"ע מודו בזה.

ועוד שהמצב הנוכחי מחייב להקל שהגידים הם רק עד אצבע, ואף שבעיקר הדין יתכן שאפשר להקל בזה בשעת הצורך, למה לא נחוש לדעת הש"ך והט"ז שהוא עד חצי עצם.

(ג) מה שאומרים שאם הגלד הזה יורד בקלות מעל הגידים, אין זה לקותא, וסומכים עצמם על המבואר בשו"ת קנה בשם לענין עופות שהליחה הטבעית שבין הגידים מתהווה כמין גלד קשה ולבן שהוכחה לבנוניתו והוא אדוק על הגידים ובין הגידים ואין שום רקבון בבשר רק מה שהגלד ההוא נעשה כמין גלד, ועל זה כתב בקנה בשם, שאם הגלד הזה יורד בקלות יש להתיר על ידי בדיקה.

ראשית הרי לא התיר על ידי בדיקה, דהיינו לבדוק כל הט"ז גידים, ובנידון דידן הרי אין עושים בדיקה זו. ועוד דבאמת אין זה נוגע כלל לענינינו, שהרי ודאי הלקותא שדיבר עליה רמ"א הוא אפילו היכא שהלקותא יורד בקלות, שהרי

רקבון שהטריף רמ"א, משום שמא קלקל גם את הגידים, הרי איירי כשהבשר אינו דבוק לגיד כלל, רק מגיע עד הגידין, כמבואר בלבושי שרד ועוד אחרונים, ואפ"ה חששו שמא המשיך לקלקל הגידים, ועוד שהרי חששו גם שהגידים הפנימיים נתקלקלו, אף שהבשר רחוק מהם ואינו נודע בהם כלל. וכל מה שחילק בשו"ת קנה בשם בין מתגרד בקלות או לא, הוא ענין אחר, וכפי ששמעתי שכשהיה מתגרד בקלות היה אומר זה שומן ולא לקותא. והיינו שכאשר מתגרד בקלות זה סימן שהליחה הטבעית לא נרקבה עדיין, והוא עדיין בכלל שומן, ושומן לא הוי לקותא. אבל כשאנו יודעים בבירור שיש כאן דלקת שהוא לקותא, מאי נפק"מ אם יורד בקלות או לא.

ועוד שמתוך הנסיון הגלד הזה לא יורד בקלות. ירידה בקלות פירושה שבהעברת היד או אחורי הסכין על הגלד הוא יורד אבל בנידון דידן צריך לקלף את הגלד. ומה שטוענים שמיד אחר השחיטה זה יורד בקלות, אין זה טענה, כי אם הגלד הזה לא היה מקושר עם הגיד, אז אפילו אם אחר כך מתייבש לא היה דבוק כל כך לגיד עד שצריך לקלפו. כי היובש אינו דבק שמדביק אותו לגיד כל כך חזק. ואם בכל זאת רואים שצריך לקלף, הרי זה ראייה שכבר מתחלה כשהיה כמו גלי היה מעורב ומחובר לגיד, רק שהיה יותר נוזלי, ומה שיורד בקלות זה מפני שאנו חותכים אותו באמצעו, ולא שהוא נפרד מהגיד אלא דהוי חיתוך באמצעו. וכאשר מתייבש ואינו נחתך באמצעו בקלות, אז גם אינו נקלף בקלות, כי הוא מאוחד ומקושר עם הגיד. והקשר הזה עם הגיד מעיד שהגיד נתמסמס מעט עד שנעשה אחד עם הגלד. והדברים פשוטים ואין צריך להאריך בהם.

(ד) גם מה ששמעתי שתולים עצמם בכל מיני קולות שהקילו הרבנים באופנים שונים, הרי לא התירו אלא על ידי בדיקה, ובהפסד מרובה, ובודאי אין להכשיר לכתחלה דברים כאלה.

(ה) והנה אם הדלקת הזו היא בכלל לקותא שדיבר בה רמ"א שאין אנו בקיאים בבדיקות, א"כ אפילו בדקנו כל הגידים ומצאנו אותם שלמים ויפים, אין להתיר, שהרי אין אנו בקיאים ואולי הם מקולקלים, ואפילו אם נאמר שצריך שיהיה מיעוט הרגיל שיפגע בגידים, הרי לדברי הרופאים הדלקת גורמת לקושי של הגידים, וצריך לבדוק אם זה רגיל שיתקשו. ובפרט שאפילו כשלא הוי מיעוט הרגיל לא התירו למעשה בלי בדיקה של כל המ"ז גידים.

וכל זה אפילו אם לא היינו מוצאים טריפות בעופות אלו. אבל בבדיקות שעשיתי בכמה מאות עופות, מצאתי כ-20% טריפות.

ואלו הם סוגי הטריפות שמצאתי: (א) גידים קרועים כשניכר במקום הקרע שלא נחתך על ידי הסכין, אלא נקרע על ידי קלקול, וגם היו גידים מסולסלים, וגם מקום הקרע היה זיגוג.

(ב) כשקלפתי את הדלקת מעל הגיד החיצון, נתקלף יחד עמו רוב רובו של עובי הגיד, ונשאר ממנו גיד דק מאד כמו ניילון שקוף, וגם הגיד היה שקוף ממש. כאלו עופות מצאתי שנים.

(ג) היה גם גיד שנתמסמס, שבשפשוף האצבעות עליו נתמסמס הגיד מעט מעט בין האצבעות.

(ד) וכן היה גיד שנקשר לעצם ולא יכולתי למושכו בשום אופן. וכשמשכתי הוא נקרע מצד שני, ומצד הארכובה לא הצלחתי בשום אופן להוציאו.

(ה) גם היו גידים עם שינוי מראה, באופן שלפי הסכמת החת"ס ועוד הרבה אחרונים גם שינוי מראה בלי קלקול בשר מטריף [ודלא כמהרש"ל ונודע ביהודה]. [ואם כי עין זה תלוי באובנתא דליבא, ויכול לבוא בודק אחר ולומר שאין זה שינוי מראה לריעותא, מ"מ ודאי ציבור המהדרין אינו חפץ בכאלה עופות שהוכשרו באובנתא דליבא של בודק אחד, ובפרט שהוא מחליט כן במהירות בלי ישוב הדעת הראוי].

(ו) שני הגידים הדקים שבצומת הגידים, היו דקים ביותר, וכבר כתבו האחרונים באחד מהטעמים שאין אנו בקיאים

בבדיקות, משום שלפעמים יחשוב שזהו עוביו של הגיד, ולא ידע שבאמת היה יותר עבה רק שנקרע ממנו רובו לאורכו.

כשאמרתי הדברים לפני הבודק של המשחטה, אמר לי, אני לא מצאתי שום טריפה, ואיני חייב להאמין לך שאתה מצאת טריפות. כמובן שאין צריך להשיב על דברים אלה. אך לרווחא דמילתא, אציין שהקפדתי מאוד לבדוק תמיד בפני ת"ח המבינים, וראו הכל בעיניהם, ואף שמי שאינו מומחה אינו מבחין בכל סוגי הטריפות, אבל המדובר הוא בטריפות שאף מי שאינו מומחה רואה בעיניו שיש כאן קרע וכיוצ"ב. והרי לפניכם שמות של כמה ת"ח שישבו איתי. הגאון ר' דוד מור שליט"א, הגאון ר' בעריש שניאורסון שליט"א, הגאון ר' מאיר רוזנר שליט"א, הגאון ר' אברהם משה דינר שליט"א, הגאון ר' צבי טרוביץ שליט"א, הגאון ר' משה יהודה ברטר שליט"א, הר"ר אלעזר כץ שליט"א, ועוד. ואפשר לשאול את פיהם ויעידו על אמתת דברי.

זו עוד חידוש גדול שמעתי מהבודק, שהיות ועל הגיד החיצון יש קרום, הרי הקרום הזה הוא כמו בשר בריא שמפריד בין הלכות לגיד שכתב הלבושי שרד דכשר. והכוונה היא על הקרום הלבן שעל הגיד, שנראה כהגיד עצמו אלא שאפשר להפרידו מהגיד. והדברים תמוהים לחדש דבר כזה בלי ראיה מהפוסקים. כי פשוט בעיני שקרום זה הוא חלק מהגיד, כי כך הוא בניינו של הגיד.

אמנם שמעתי שמביאים ראיה לזה, מדברי הלבושי שרד שכתב שאם יש בשר בריא בין הלכות לגיד כשר, והרי בעוף אין בשר במקום צומת הגידין, ובדעת תורה כתב שלהבושי שרד כתב כן לשיטתו שפסק שיש לשער מקום צומת הגידין עד חצי העצם, אבל לפי הסוברים שמשערין הגידין בעוף באצבע או ב' אצבעות, לא משכחת לה כך דינא דתוך שיעור זה בשר. וכ"כ עוד אחרונים. אבל לפי היסוד הנ"ל ניחא, כי גם בעוף יש בשר בין הלכות לגיד, והוא אותו קרום שעל הגיד.

והנה מדברי מהרש"ם ושאר אחרונים מבואר להדיא דלא ס"ל כן, שהרי כתבו שדברי הלבושי שרד לא משכחת לה בעוף להסוברים שהגידים הם רק באצבע או ב' אצבעות. וכי כעורה היא מה שכתב הדעת תורה. ומה הכרח לומר שלא כדבריהם.

ועוד דלפי החידוש הנ"ל, כל מה שכתבו הפוסקים שאם יש רקבון בבשר סמוך לגידים הכוונה שיש רקבון באותו קרום שנחשב כבשר והוא סמוך לגיד, וגם נצרר הדם היינו שיש באותו קרום צרירות דם סמוך לגיד. ולא ניתן לשמוע דברים כאלה, דכולי האי ודאי היו הפוסקים מפרשים דבריהם, שיש קרום על הגיד ויש לו דין בשר וכו'. ועוד יש בזה הרבה תמיהות שאין צריך להאריך ולכותבם. [ובר מן כל דין, הרי ודאי ציבור היראים אינו חפץ בבשר שהוכשר בחידושים כאלה, שהם פרי המצאת הבודק או אחד הרבנים שחידש כדי להכשיר את העופות הנ"ל].

ה) מלבד כל האמור, הרי בשחיטה של "העדה החרדית" היה נהוג תמיד להטריף עופות אלה. על פי הוראת הגר"מ ברנדסדארפר זצ"ל, כפי ששמעתי מועדים נאמנים, מתלמידיו המובהקים.

עוד יש להאריך בזה, אבל כתבתי בקצרה ובחפזה, היום לפנות בוקר.

ואסיים בתפילה ובברכה לכל חברי הבד"צ שליט"א שיזכו לאריכות ימים ושנים, לעמוד על משמרת הקודש, בטהרת המאכלים וכו', אשר כולנו סמוכים על שולחנם יום יום, וחפצים בהצלחתם. וכל דברינו אינם לקנטר ח"ו, אלא לתועלת, ולחיזוק הבי"ד החשוב שכולנו צריכים לו.